

BROEDER EBERGIST DE DEYNE (1887-1943): EEN LEVENSSCHETS

Wanneer we een levensschets moeten maken van iemand die we persoonlijk niet gekend hebben, dan dienen we terug te vallen op mondelinge en schriftelijke bronnen. Gelukkig bestaan deze over de figuur van Broeder Ebergist, en konden we te rade gaan bij medebroeders die hem hebben gekend en met hem hebben geleefd. Tevens zijn er de studies van Br. Marcel Van Walleghem, de beschrijvingen van Br. Maximinus Van Meerbeeck en van Br. Warner de Beuckelaer, de in memoriams welke in verschillende tijdschriften verschenen en de getuigenissen van de toenmalige overste en rector van het St.-Jozefinstituut te Gent. Voor ons ligt ook zijn geesteskind "*L'éducation sensorielle chez les enfants anormaux*" dat hij in 1922 uitgaf op uitdrukkelijke vraag van zijn oversten en waarin hij zeer zorgvuldig de opvoedingsmethode welke de Broeders van Liefde bij hun zorg voor de zwakzinnigen ontwikkelden beschrijft.

Br. Ebergist De Deyne (1887-1943).

1. Zijn jeugd en vorming

Gustaaf De Deyne werd op 19 mei 1887 te Brugge geboren als vijfde in de rij van zes kinderen in het gezin van Juliaan Bernard De Deyne en Sofia Leroy. Juliaan was een smid, terwijl Sofia naast haar huishouden zoals vele Brugse vrouwen in die tijd kant kloste. Reeds vroeg werd Gustaaf geconfronteerd met lijden en dood: vier jaar oud moest hij het overlijden meemaken van zijn zus Maria, een jaar nadien van zijn jonger broertje en in 1895 overleed zijn vader op slechts 49-jarige leeftijd. De oudste zoon zorgde verder voor het gezin, zodat de schoolse opleiding van Gustaaf en de andere kinderen kon verder gaan. De lagere school doorliep Gustaaf bij de Broeders van Liefde in het "*Slachthuis*", een wat eigenaardige naam voor een school. Daar bleek hij een middelmatige student te zijn, die zijn uitslagen moest halen met goed te studeren, wat hij dan ook deed. Reeds in deze periode viel zijn persoonlijkheid op: eerder stil en bedeesd in de gewone omgang, maar zeer uitbundig bij sport en spel. Zoals het toen de gewoonte was, werden de leerlingen in het zesde leerjaar reeds uitgenodigd na te denken over hun toekomst en gevraagd of ze er niet aan dachten om broeder te worden. Gustaaf beantwoordde deze vraag positief en trok na de lagere school naar het St.-Willibrordinstituut te Temse waar een juvenaat was ingericht. Uit die tijd is ons een foto bekend waar hij tezamen met Edward Poppe aan de oevers van de Schelde onder de begeleiding van Broeder Sylverius tekenles krijgt. Van Edward Poppe weten we dat deze daarin zeer vaardig was en later op de stedelijke academie verdere scholing zou volgen. Gustaaf zal later Edward Poppe nog ontmoeten, wanneer deze laatste als onderpastoor in de St.-Coletaparochie regelmatig het toenmalige St.-Jozefinstituut aan de Stropkaai zou bezoeken, waar Gustaaf les gaf bij de zwakzinnigen.

In september 1902 werd Gustaaf leerling aan de normaalschool van de Broeders van Liefde te Gent, en daar was hij een voorbeeld van stille werkkraft, opgeruimdheid en dienstvaardigheid. Zijn slogan was: geen tijd verliezen, hetgeen zowat een constante werd in zijn verder leven als religieus en als opvoeder. In 1905 werd hij alweer geteisterd door een sterfgeval, ditmaal zijn moeder die op 61-jarige leeftijd overleed. In dit jaar moest hij ook tot een beslissing komen om de ingeslagen weg naar het kloosterleven al dan niet verder te zetten. Het werd opnieuw een ja en op 19 maart 1906 ontving hij onder de naam Ebergist het kloosterkleed. Als Broeder Ebergist sprak hij het jaar nadien op 8 september zijn eerste kloostergeloften uit en werd meteen benoemd in het St.-Jozefinstituut om er les te geven aan de zwakzinnigen, zoals men deze kinderen toen noemde. Het verdient vermelding dat in deze periode geen onderscheid werd gemaakt tussen de zogenaamde opvoedbaren en niet-opvoedbaren, en dat het slechts in 1930 zal zijn dat bij de opening van het nieuwe St.-Jozefinstituut te Zwijnaarde een scheiding werd gemaakt tussen deze twee groepen. De ervaring bij de

mentaal gehandicapten behoorde tot het opleidingsschema van de broeders en kaderde in het zogenaamde tweede noviciaatsjaar. Voor Br. Ebergist werd het de richting voor zijn verder leven, dat onafscheidelijk werd verbonden aan het St.-Jozefinstituut en zijn bewoners. Ondertussen behaalde hij ook via de centrale examencommissie in 1908 het diploma van ziekenverpleger en volgde hij, in opdracht van zijn kloosteroverheid, de cursus van tropische geneeskunde te Brussel waarvan hij in 1910 het diploma behaalde met onderscheiding. Deze cursus werd gevolgd door de broeders als voorbereiding op hun afreis naar de ontwikkelingslanden.

Voor Br. Ebergist was het eerder een toeval geweest dat hij deze studies kon volgen omwille van een open plaats, die was voorbehouden voor de Broeders van Liefde en waarvoor geen kandidaat-missionaris beschikbaar was. Als we in zijn curriculum de studies die hij later nog volgde even overlopen, dan dienen we zeker de cursussen aan het Hoger Instituut voor Opvoedkunde te Gent te vermelden dat in 1927 werd opgericht en waarvan Br. Ebergist één van de eerste studenten was en de leergang over beroeps-oriëntering die door Prof. Koetsier aan de Rijksuniversiteit te Gent werd ingericht vanaf 1941.

Globaal kunnen we stellen dat Broeder Ebergist alle gelegenheden die hij kreeg om te studeren ten volle meenam en dat hij vooral door zelfstudie en praktijkgerichte ervaring een echte specialist werd in het werk dat hem was opgedragen.

2. Zijn ervaring en werk bij de zwakzinnigen

Het St.-Jozefinstituut te Gent, opgericht in 1901, verkeerde in de periode dat Br. Ebergist er als jonge broeder startte, in een echte explosie en werd overal geprezen als het modelinstituut voor de opvoeding van zwakzinnigen. De ervaring die de Broeders van Liefde doorheen de jaren hadden uitgebouwd in hun intensief bezig zijn om het lot van de zwakzinnigen te verbeteren, resulteerde in een vrij unieke opvoedingsmethode en de ontwikkeling van een gans arsenaal aan opvoedkundig materiaal. Prominenten uit de opvoedingswereld, zowel Belgen als buitenlanders, kwamen er geregeld op bezoek en schreven artikelen over het instituut. In een dergelijke sfeer moet het voor Br. Ebergist enorm stimulerend geweest zijn om zich verder te bekwamen en voort te bouwen aan hetgeen de Broeders tot dan toe hadden ontwikkeld. De woorden van lof door Minister Beyer die in 1912 op bezoek kwam, zullen zoet in de oren van vele broeders geklonken hebben, niet in het minst bij Br. Ebergist. Met een aantal medebroeders zette hij zich aan het experimenteren om het opvoedkundig materiaal aan te vullen en te verbeteren. Broeder Neon van het Doofstommeninstituut aan de Rooigemlaan werd voor hem een echte strijdmakker met wie hij het materiaal uittestte, nieuwe bevindingen besprak en evalueerde. In zijn eigen nota's zal hij

schrijven dat het vooral in deze beginperiode is dat de uitgebreide verzameling speciale leermiddelen tot stand kwam. Pas in 1922 zal het belangrijke werk "*L'éducation sensorielle chez les enfants anormaux*" verschijnen dat Br. Ebergist samenstelde in opdracht van de oversten van de congregatie, wellicht als antwoord op de vraag van velen en tegelijk als bewijs naar de toekomst toe om mogelijk plagiaat te voorkomen. In 1909 had de Italiaanse pedagoge Maria Montessori reeds haar basiswerk "*Il Metodo della pedagogia scientifica*" uitgegeven, waarin leermiddelen met grote gelijkenis met deze van de Broeders van Liefde werden beschreven. De bewering dat Montessori inderdaad in Gent het materiaal was komen bestuderen om het zelf in haar studie te verwerken zal nooit volledig kunnen gestaafd worden maar is, omwille van de opvallende gelijkenissen, ook niet denkbeeldig. Naast de publikatie van "*L'Education sensorielle*" ontwikkelde Br. Ebergist vele artikelen in diverse opvoedkundige tijdschriften waaronder in de "*Revue belge de Pédagogie*", in het "*Vlaams Opvoedkundig tijdschrift*", in het Nederlands "*Tijdschrift voor Rooms-Katholiek Buitengewoon Onderwijs*" en in het gelijkaardig Vlaams "*Katholiek Tijdschrift voor Buitengewoon Onderwijs*". Bij het overlijden van Br. Alfred in 1918 zal Br. Ebergist de leergang biologie en ziekenverpleging overnemen in de toenmalige "*School voor Krankzinnigenverplegers*" van de Broeders van Liefde en er ten behoeve van de broeders-studenten een aangepaste cursus uitwerken. Bij deze opdracht kwam hij in nauw contact met Dr. van de Calseyde, met wie hij echt bevriend werd en van wie hij heel veel leerde op het medisch vlak. Tezamen zullen ze nog autopsies verrichten om de oorzaak van mentale afwijkingen te bestuderen.

Vanaf 1 september 1919 werd Br. Ebergist benoemd tot directeur van het instituut en moest hij zijn klas ruilen voor het directiekantoor. Blijkbaar moet dit kantoor indruk hebben gemaakt, want verschillende getuigen spreken van de vele foto's van kinderen met allerlei afwijkingen die er ophingen. Br. Ebergist maakte zelf veel foto's, alhoewel dit zeker niet zijn sterkste kant was, maar probeerde daarmee zijn wetenschappelijk werk te ondersteunen.

Vanwege zijn grote toewijding en deskundigheid werd hij een veel gevraagd lesgever en werd hij een vaste medewerker van de "*Leergangen voor opleiding van leerkrachten voor het Buitengewoon Onderwijs*", welke in 1924 te Gent werden opgericht, aan de "*Rooms-Katholieke Leergangen*" te Tilburg vanaf 1929 en aan de "*Hogere Instituten voor Opvoedkunde*" te Gent en te Antwerpen waar hij vanaf 1933 eveneens les gaf.

Daarnaast werd hij een geregelde spreker op congressen en cursussen en was hij de sympathieke gastheer voor de vele bezoekers die hij uitgebreid kon onderhouden tijdens zijn wandelingen doorheen het instituut.

Wanneer de congregatie liet weten dat ze bereid was een nieuw instituut te

bouwen voor de licht mentaal gehandicapten, ging de droom van Br. Ebergist in vervulling en kon hij zich uitleven in de realisatie van een aangepaste omkadering waar zijn opvoedingsmethode ten volle tot haar recht zou komen. In 1930 kon hij zijn "vliegtuig" - want zo noemde hij het instituut waarvan de plattegrond wel enige gelijkenis vertoonde met een vliegtuig - innemen en er 13 jaar het beste van zichzelf geven in de verdere uitbouw van het buitengewoon onderwijs en de opvoeding van de licht mentaal gehandicapten wier toekomst hem bijzonder ter harte ging. Gans de methode was erop gericht de kinderen voor te bereiden op het aanleren van een aangepaste stiel om hun zo een plaats te kunnen geven in de maatschappij. Dat hij daarin slaagde getuigden de vele oud-leerlingen die hij geregeld mocht ontmoeten en die hem blijvende dank verschuldigd waren.

3. Broeder Ebergist van binnenuit

Teneinde de figuur van Broeder Ebergist beter te leren kennen, willen we proberen aan de hand van getuigenissen, uitspraken en anecdoten enige facetten van zijn persoonlijkheid weer te geven. Zijn fysionomie wordt treffend beschreven door Br. Maximinus Van Meerbeeck die als kunstschilder gewoon was zijn objecten grondig te observeren: "*Br. Ebergist was een echt El Greco-type: een mager man van middelbare leeftijd, een brede schedel net als zijn stadsgenoot Guido Gezelle*". Het Gezelle-sonnet van P. van Langendonck: "*Zwaar peinzend hoofd met eeuwigheid omtogen*", kon voor Br. Ebergist zijn geschreven.

Onder het hoge voorhoofd, de donkere, wonderbare glans van zijn diepliggende ogen, die U verbaasd en onderzoekend tegelijk aankeken. Was zijn blik fel, zijn stem was warm. Een kloek-ingeplante neus, een brede doch fijngesneden mond met dunne lippen. Getaande gelaatskleur. Een ascetische profetenfiguur, en toch kwiek, - men denke aan de turnoefeningen die hij leidde, - bijzonder beweeglijk was hij als hij een toneelstuk regisseerde. Vlugges doch beheerste gang. Al bij al een vriendelijke verschijning als was hij dan ook karig met woorden."

Broeder Ebergist werd door velen beschreven als een man van tegenstellingen: stil en timide, zich graag terugtrekkend en onopvallend aanwezig, de eenzaamheid opzoekend om te kunnen studeren en na te denken over het werk, en tegelijk een leidersfiguur die wist wat hij wou, koppig en vastberaden in het uitvoeren van zijn plannen. Wanneer zijn gelaatsuitdrukking een eerder melancholische trek had, was de vreugde één van de fundamentele elementen van zijn bestaan hetgeen zich uitte in zijn zin voor fijne humor. Man van weinig woorden, die blijkbaar moeilijk op dreef kwam, maar dan in het volle vuur van zijn betoog een enorm enthousiasme kon uitstralen. Hij sprak in korte zinnen, gaf beknopte verklaringen en beheerste een gevatte stijl. Wanneer hij in het Frans kon spreken, waren zijn zinnen vlotter en zelfs

speelser en pittiger; wellicht speelde zijn Franstalige opvoeding hierin een rol.

Zijn woekeren met de tijd was gekend: heel zijn dag was gepland, steeds had hij nog een tekst voor te bereiden en was hij bezig om een instrument bij te werken, en toch maakte hij onmiddellijk tijd wanneer iemand op hem een beroep deed of geheel onverwachts aan zijn deur klopte. Een aantal activiteiten waarbij hij contact met de jongens kon houden, behield hij als zijn voorrecht: iedere avond was hij een half uur aanwezig in de avondstudie bij de jongens van de vakschool, om de week deed hij een bewaking op de slaapzaal en was hij aanwezig bij de biecht. Hij hielp bij de voorbereidingen tot de eerste communie en leidde zelf de kajottersafdeling, en ook de turnlessen bleef hij geven als verderzetting van de turnfeesten die hij de eerste jaren geregeld organiseerde op de Stropkaai. 's Avonds vond hij nog de tijd om toneelstukken te regisseren, hetgeen een enorme inspanning vroeg met soms maar een zeer gering resultaat. Zijn leven was zijn werk, zonder slaaf te zijn van het werk dat steeds ondergeschikt bleef aan de doelstelling van zijn leven, nl. het lot van de zwakzinnigen in al hun levensomstandigheden te verbeteren en dit vanuit de spiritualiteit van de Broeders van Liefde. In zijn rondleidingen die hij gaf aan de vele bezoekers aan het instituut, kwam steeds deze grondhouding ter sprake, en merkte hij geregeld op dat de methode slechts het middel was om de opvoeding te verstevigen.

Als leider was hij eerder bedeesd als had hij schrik om een opmerking te moeten maken. Zijn bezoeken aan de klassen en de leefgroepen verliepen dikwijls geruisloos, als wou hij de lesgevers en opvoeders niet storen. Indien er toch iets moest gezegd worden, dan deed hij het, correct en in niet mis te verstane woorden, maar tegelijk open voor een wederwoord, een antwoord op een vraag, met een verontschuldiging gereed als het ging om een verwijt over een andere broeder. Hij kon zijn medebroeders aanmoedigen, stimuleren tot team-work bij het verder ontwikkelen van de opvoedkundige methode. Wanneer hij zijn "*Education sensorielle*" voorstelde, benoemde hij dit steeds als het resultaat van de jarenlange samenwerking van vele broeders in het St.-Jozefinstituut en weigerde hij dit aan eigen verdienste toe te schrijven. In een in memoriam in het "*Tijdschrift voor Rooms-Katholiek Buitengewoon Lager Onderwijs*" wordt deze kentering zeer goed weergegeven door zijn collega-vriend Christ die Br. Ebergist het volgende doet zeggen: "*Gij gaat mij niet meer in de hoogte steken: dat is heel en al verkeerd. Gij moogt niet vergeten, dat onze congregatie al sedert 1853 is begonnen met meer bijzondere zorg te besteden aan de opvoeding van het zwakzinnige kind; dat Vader Amedeus en Vader Philemon, Vader Theodose als hoofdbestuursleden veel groter invloed dan ik hebben uitgeoefend op de verbetering en uitbreiding van dit onderwijs en de opvoeding; dat in vele onzer huizen in België*

en elders een traditie daaromtrent is gegroeid, gedragen en voortgezet door talloze medebroeders en 't zou heel onjuist zijn mijn persoontje in het middelpunt te plaatsen." Met een dergelijke leider is het goed samen te werken, al was hij toch voor zijn tijd eerder uitzonderlijk te noemen in vergelijking met de toenmalig nogal paternalistische opvatting over het leiderschap.

Zijn grootste eigenschap was wel die nederigheid en eenvoud, waarvoor hij door zovelen gewaardeerd en zelfs geëerd werd: het is vooral deze eigenschap die steeds opnieuw vermeld wordt in de vele in memoriams die geschreven werden bij zijn dood. Een broeder herinnert zich nog hoe hij voor een aankondigd bezoek het niet beneden zijn waardigheid achtte om zelf de vensterbanken in de gang proper te maken.

Dokter Dellaert drukte het als volgt uit: *"Zoals geen heeft hij bewezen, dat de ware grootheid slechts bereikbaar is langs de totale onthechting van zich zelf, en algehele zelfovergave aan een verheven taak. Hadden wij hem dat mondeling kunnen zeggen, dan hadden wij hem fijntjes zien monkelen, met die harmonische mengeling van inwendige tevredenheid en helderziende inschikkelijkheid voor de uiterlijke pleegvormen; en wjl hij naar een boek zou gegrepen hebben om ons iets merkwaardigs te tonen zou hij, vluchtig en wat verlegen, maar tegelijk doodernstig gezegd hebben "elk mijner medebroeders verdient zo een groot man genoemd te worden". Niet alleen christelijke eenvoud en menselijke geestdrift verhieven U tot een uitzonderlijke hoogte; U waart steeds natuurlijk, voorkomend, behulpzaam, opgewekt, gelijk aan U zelf, zo vanzelfsprekend en doorleefd deugdzaam, zo ongedwongen en toch consequent, dat wij ons, nu dat alles zo wordt overwogen, durven afvragen of O.L.Heer U geen uitgelezen natuur geschonken had"*.

Heel deze grondhouding werd heel treffend in de laatste maanden van zijn leven, waar ook het geheim van zijn religieuze bezieling als Broeder van Liefde op een bijzondere wijze gestalte kreeg. Reeds jaren had hij maagklachten welke hij geduldig en zonder klagen verdroeg. Eind maart 1943 echter kwam bij een onderzoek door zijn vriend-dokter André De Wulf tot uiting dat hij een tumor had die best onmiddellijk zou worden verwijderd. Dit gebeurde, maar al vlug werd duidelijk dat er geen genezing meer mogelijk was en dat het amper een kwestie van een paar maanden zou worden. Daarvan op de hoogte gebracht vroeg hij om uit het ziekenhuis ontslagen te mogen worden en in het klooster te mogen sterven. Broeder Augustinus kreeg de opdracht hem te verzorgen en kon jaren later getuigen over de dankbaarheid welke Br. Ebergist voortdurend uitdrukte. Heel zijn leven had op de Heer gebouwd en vorm gegeven in een religieuze leefwijze, die getekend was door een stipte vervulling van zijn kloosterlijke verplichtingen, trouw in het dagelijkse gebed, waarbij kruisweg na het ontbijt en geregelde bezoeken aan het H. Sacrament vaste ingrediënten waren en een

schier eindeloze gehoorzaamheid aan zijn oversten. Alhoewel hij zelf directeur was, zou hij nooit een beslissing voor hemzelf genomen hebben zonder de uitdrukkelijke toestemming van zijn overste. Broeder Exupérance, die verschillende jaren overste was, kon getuigen hoe Broeder Ebergist op een bijna kinderlijke manier gehoorzaamde en zelfs de toelating vroeg om de laatste sacramenten te mogen ontvangen. Broeder Jules Cremers was aanwezig bij zijn afsterven op 6 mei 1943 en geeft het volgende relaas: *"Hij stierf als een heilige. Juist voor zijn doodstrijd waakte ik bij hem. Hij vroeg me toen om toch goed te zijn voor de jongens en ze te blijven volgen. Even later zei hij mij wat te willen rusten. Na een tijdje vroeg hij plotseling om vader overste en de broeders te willen verwittigen dat hij sterven ging. En hij, die steeds voor ons allen een voorbeeld was geweest, die ons werkelijk in alles was voorgegaan, hij vroeg ons allen vergiffenis op zo'n natuurlijke en gemeende manier dat allen daarbij diep ontroerd waren. Dan overleed hij, zeer zacht en gelaten"*.

De rector van het St.-Jozefinstituut, E.H. Tack, die hem persoonlijk zeer goed kende, verwoordde het leven van Br. Ebergist in de volgende bewoordingen op het bidprentje:

"Kloosterling was hij voor alles en in alles. Zijn kloosterregel getrouw tot in de kleinste punten, was hij voor ieder een lichtend voorbeeld van stipte regelmatigheid, nederige gehoorzaamheid en stichtende godsvrucht. Begeenadigd met een rotsvast geloof en een sterk Godsvertrouwen, begaafd met een helder verstand en een zachte, doordrijvende wil, stond hij 36 jaar op zijn toegewezen post, om in alle eenvoud, zich iedere dag helemaal te geven aan de hem toevertrouwde leerlingen. Naar de geest van de congregatie en met voorliefde gingen zijn vaderlijke zorgen en innemende goedheid naar de gebrekkigen en minderbedeelden. Wie met hem in aanraking kwam, voelde met de dag zijn eerbiedige bewondering stijgen voor de ernstige wetenschap, doch vooral voor het edel gemoed van de uitstekende kloosterling, die als enige drijfveer tot offervaardige activiteit bezat: zijn grote liefde tot God en de evenmens".

4. Broeder Ebergist in de congregatie van de Broeders van Liefde

Vijftig jaar na zijn overlijden blijft het zinvol een figuur als Broeder Ebergist in herinnering te brengen, enerzijds omwille van de grote inbreng die hij gehad heeft binnen de pedagogie van de gehandicapte medemens, maar nog meer om wat hij als mens en als broeder betekend heeft. De congregatie van de Broeders van Liefde, de sector orthopedagogische zorg en ook het St.-Jozefinstituut te Gent blijven dankbaar om het voorbeeld van toewijding en deskundigheid dat ze via de persoon van Br. Ebergist hebben gekregen als onverwacht geschenk.

Als congregatie kunnen we ons de vraag stellen of Broeder Ebergist in zijn

tijd voldoende werd gewaardeerd. We weten dat er wel wat naijver was bij bepaalde broeders, onder andere bij zijn directe overste, nl. Vader Theodose. Hoe typerend is het niet in een tekst door deze laatste geschreven over de zintuiglijke opvoeding wel zijn eigen bevindingen terug te vinden maar geen woord over Broeder Ebergist. Ook het gebrek aan belangstelling vanwege Vader Theodose moet zeker opgevallen zijn bij Broeder Ebergist. Zijn enig verweer was de aanvaarding zonder maar een woord van ongenoegen te uiten. Tegelijk weten we dat Br. Ebergist wel het volle vertrouwen mocht genieten van de generale oversten, m.n. Vader Amedeus en Vader Philemon en dat hij vooral door zijn medebroeders echt gewaardeerd werd.

Als sector orthopedagogische zorg bij de Broeders van Liefde kunnen we ons vandaag de vraag stellen welke boodschap we van Broeder Ebergist het sterkst mogen meedragen. Het is wellicht zijn radicale keuze voor het welzijn van de mensen met een handicap en zijn echte liefde voor de minsten. Emiel Van Hemeldonck, de bekende Vlaamse schrijver en inspecteur, ontmoette hem slechts éénmaal en hield volgende zin in herinnering tijdens zijn zeer confronterend bezoek als jonge onderwijzer aan de zwaarste afdeling van het St.-Jozefinstituut: "*Het zijn al kinderen Gods. Ze hebben weinig gekregen en moeten veel ontvangen. En dit is het grote geheim: ze tienmaal liever zien dan de anderen...*"

Tenslotte mag het St.-Jozefinstituut te Gent zich gelukkig prijzen een directeur als Broeder Ebergist gekend te hebben. Zijn beeltenis prijkt aan de ingang, en ook de rijke verzameling didactisch materiaal wordt er zorgvuldig bewaard. Dr. Dellaert schreef in zijn in memoriam: "*We kunnen ons Zwijnaarde nog niet voorstellen zonder de levendige Gezellekop van Broeder Ebergist; zijn geest zal er voortleven, en zijn naam zal voor immer gehecht blijven aan het St.-Jozefinstituut, aan de pedagogiek der debielen en verminkten die hij er, op volmaakte wijze, in verwezenlijking bracht.*" Moge zijn dynamisme voortleven in al diegenen die zich vandaag blijven inzetten voor de medemens met een handicap en dit op een geïnspireerde en deskundige wijze.

BIBLIOGRAFIE

- Christ, G.A.E., Broeder Ebergist, directeur van het St.-Jozefinstituut, in *Tijdschrift voor Rooms-Katholiek Buitengewoon Lager Onderwijs*, 1946, nr. 1, p. 1-12.
- De Beuckelaer, Br. Warner, Broeder Ebergist De Deyne, in *Helpende Handen*, 1967, nr. 4, p. 112-115.
- De Deyne, Fr. Ebergist, *L'éducation Sensorielle chez les enfants anormaux*. Gand, Procure des Frères de la Charité, 1922, pp. 256.
- Dellaert, Dr. René, In Memoriam Broeder Ebergist, in *Vlaams Opvoedkundig Tijdschrift*, 1943, p. 257-259.

- Franssen, Br. Exupérance, En hij was voor ons allen een voorbeeld, in *Helpende Handen*, 1956, nr. 4, p. 106-108.
- Stockman, Br. René, *Geen rede mee te rijmen*. Gent, Museum Dr. Guislain, 1989, pp. 239.
- Tack, E.H. Cesar, In Memoriam Broeder Ebergist, in *Ziekenverpleging*, 1944, nr. 117, p. 1-5.
- Tack, E.H. Cesar, Van die ons voorgingen: Broeder Ebergist, in *Deus Caritas Est*, 1948, nr. 5, p. 11-15.
- Van Hemeldonck, Emiel, Terugblik, in *Helpende Handen*, 1956, nr. 3, p. 76-77.
- Van Meerbeeck, Br. Maximinus, Broeder Ebergist, in *Helpende Handen*, 1973, verschillende nummers.
- Van Wallegheem, Br. Marcel, Br. Ebergist De Deyne en zijn werk over de zintuiglijke opvoeding bij mentaal gehandicapten: eindpunt of schakel in een evolutie? in *Tijdschrift voor Opvoedkunde*, 1973, nr. 6, p. 415-440.
- Van Wallegheem, Br. Marcel, *Ontwikkeling van de basisfuncties bij jonge mentaal gehandicapte kinderen*. Leuven, onuitgegeven doctoraatsverhandeling, 1973, pp. 458.
- Archief Provinciaal Broeders van Liefde, Gent.
- Archief St.-Jozefinstituut te Gent.
- Gesprekken met Broeders van Liefde.

Br. Dr. René STOCKMAN
